

Diskrimineringsberättelser inom scoutverksamheten – case att diskutera

Nedan finns exempel på situationer som har inträffat inom scoutrörelsen. Du kan anpassa berättelsernas formuleringar så att de passar din egen verksamhetsmiljö, om det underlättar diskussionen. Håll dock berättelserna trovärdiga.

Inled diskussionen genom att läsa eller återge berättelsen för deltagarna i gruppen. Diskutera sedan tillsammans hur situationen kunde ha hanterats. Efter varje berättelse finns ett exempel och några tips på vad som kan vara bra att tänka på i hanteringen av situationen.

Ge alla deltagare möjlighet att dela med sig av sina tankar och känslor. Låt samtalet ta den tid den tar. Innan du går vidare till nästa berättelse kan du, om du vill, läsa upp exemplet på hur situationen kunde lösas – eller bara sammanfatta att diskussionen ledde till ett bra sätt att agera. Alla case behöver inte behandlas på en gång.

Som samtalsledare bör du vara beredd på att berättelserna kan väcka starka känslor, särskilt om någon själv har upplevt liknande diskriminering. Avsätt tid för eventuell efterdiskussion och sträva efter en trygg och konstruktiv dialog med deltagarna.

1. En vuxen scoutledare som tillhör en sexuell eller en könsminoritet bemöts osakligt

Berättelsen:

Under lägret nämner en av scoutledarna i förbifarten sin partner, som är av samma kön. En annan ledare reagerar besvårat inför deltagarna och säger:

”Men kan vi inte låta bli att prata om sånt där inför barnen?”

Hur man kan hantera situationen:

En tredje ledare ingriper och påminner om att olika familjeformer och identiteter inte är något ”man bara pratar om vuxna emellan”, utan en naturlig del av livet. Om situationen fortsätter kan föreningens likabehandlingsplan tas upp.

Senare under lägret samlas alla för att prata om trygg atmosfär och att alla – även vuxna – har rätt att bli sedda som sig själva. Om någon upplever att detta ändå inte verkställs, kan hen kontakta distriktets likabehandlingsansvariga eller scoutkårens koordinatör för stöd.

2. En flicka med neurovariation känner sig utanför

Berättelsen:

En 8-årig flicka med neurovariation deltar i scouterna för första gången. Hon är tystlåten och håller sig i bakgrunden, utan att delta i lekarna. Under kvällen utbrister ett annat barn:

”Varför pratar hon aldrig? Är hon konstig?”

Hur man kan hantera situationen:

Ledaren bekräftar kommentaren lugnt och visar med sitt sätt att alla får vara olika: ”Alla pratar inte lika mycket. Det är okej – var och en deltar på sitt sätt.”

Efter aktiviteten kan ledaren prata en stund med flickan och försäkra sig om att hon känner sig trygg. Tillsammans kan man fundera på vad som skulle göra det lättare för henne att delta.

Ledaren kan också påminna hela gruppen om att alla har olika sätt att vara med – någon pratar mycket, någon gillar att observera, och båda sätten är lika värdefulla.

Ledarna kan tänka på hur verksamheten kan göras trygg och tydlig för barn med neurovariationer – till exempel genom att ha klar struktur, använda bilder som stöd och erbjuda möjlighet till en lugn stund vid behov.

3. Situationen: Rasistiskt skämt vid lägerelden

Berättelsen:

Vid lägerelden skämtar en äldre ungdom om den asiatiska menyn:

”Jaha, idag blir det väl sushi eller hund eller vad de nu äter...”

Andra ungdomar skrattar. Lägerledaren hör kommentaren men tvekar att ingripa, eftersom ingen med asiatisk bakgrund verkar vara närvarande.

Hur man kan hantera situationen:

Lägerledaren tar upp saken direkt efteråt:

”Hej, nyss hörde vi en kommentar som inte var okej. Skämt om kultur eller ursprung kan sårar, även om de inte var illa menade.”

Diskutera vilket beteende som bidrar till att alla känner sig trygga. Språket vi använder formar normer – även när ingen från minoritetsgruppen är på plats – och man kan aldrig veta någons bakgrund utifrån utseendet.

4. Situationen: En muslimsk flicka känner press att anpassa sig

Berättelsen:

En 13-årig flicka som bär hijab och är aktiv inom scouterna kommer lite sent till kvällssamlingen eftersom hon haft en bönestund. En scout suckar:

”Vi måste alltid vänta på det där bönetramset...”

En annan tillägger:

”Vi är ju Finlands Svenska Scouter – vi ska väl följa finska regler?”

Bakgrund:

Flickan är född i Finland och har svenska som modersmål, men har tidigare slutat med fritidsaktiviteter där hennes religion inte har blivit förstådd eller respekterad.

Hur man kan hantera situationen:

Scoutledaren ingriper direkt:

”I vår grupp har alla rätt till sin religion och sina vanor. Det betyder att vi ibland får vara flexibla – att vänta en stund är ingen stor sak.”

Senare diskuterar ledarna hur bönestunder kan planeras in i kommande program och val av utrymmen, så att de blir en naturlig del av verksamheten och inte upplevs som något avvikande.

5. Situationen: En transungs namn ignoreras

Berättelsen:

En 14-åring, som nyligen börjat använda ett nytt namn, deltar för första gången i ett scoutläger med sin nya identitet. En av ledarna använder fortfarande det gamla namnet och säger:

”Jag orkar inte komma ihåg det där, det är för svårt.”

Bakgrund:

Ungdomen har tidigare slutat i en annan scoutkår just för att hens namn och identitet inte respekterades. Nu vill hen ge det en ny chans i en annan scoutkår.

Hur man kan hantera situationen:

En annan ledare tar upp situationen med kollegan:

”Om man inte kan namnet, måste man lära sig.”

Samtidigt ges stöd till den unga: namnlappar uppdateras och alla uppmuntras konsekvent att använda hens rätta namn.

6. Situationen: En synskadad ungdom lämnas som passiv deltagare

Berättelsen:

En 12-årig synskadad ungdom deltar i en utflykt. När det är dags för orientering säger ledarna: "Du kan väl stanna här vid vindskyddet med de andra så länge."

Ungdomen använder hjälpmedel och är van att röra sig självständigt, men upplever ofta att hen blir åsidosatt eller att andra automatiskt antar att hen inte kan delta.

Hur man kan hantera situationen:

Ledaren tar tag i situationen och pratar med unga och vårdnadshavaren om hur orienteringsdelen kunde genomföras tillsammans med den unga, och frågar om tidigare fungerande sätt.

Till exempel kan parvis handledning, orientering med hjälp av ljudsignaler eller tydlig kontrast mellan kontrollerna möjliggöra deltagande. Ofta vet den unga själv bäst vad som fungerar och kan själv uttrycka vad hen klarar av eller vågar prova.

Ledarna söker i förväg information om tillgänglighet och förbereder sig inför kommande evenemang.

7. Berättelsen: En vit finsk ungdom hör diskriminerande kommentarer men vet inte hur hen ska agera

Berättelsen:

På lägret hör en 16-årig scout en kompis säga om en annan deltagare:

"Han ser ju ut som en invandrare, är han ens en riktig finländare?"

Ungdomen blir ställd, skrattar inte, men säger inte heller emot. Efteråt ångrar hen sig för att inte ha agerat annorlunda och berättar efter lägret för ledaren vad som hänt.

Bakgrund:

Den unga är själv samvetsgrann och rättvis, men har inte tidigare varit i en situation där hen behövt ingripa i någon annans beteende. Händelsen fortsätter ändå att besvära hen mycket.

Hur man kan hantera situationen:

Tacka scouten för att hen vågade ta upp saken. Lyft också fram arrangörens ansvar för att principerna för ett tryggare rum inte gått igenom i början av lägret. Vid nästa scout-evenemang bör dessa principer tas upp direkt, och en kontaktperson för trakasserier utses. Gå dessutom igenom hur man själv kan agera när man bevittnar diskriminering.

De unga kan få konkreta fraser att använda om de till exempel blir osäkra i stunden:

- "Det där var inte okej."
- "Det var riktigt dumt sagt."
- "I vår grupp får alla vara med."

Uppmuntra också till så kallat tyst ingripande, till exempel att lämna situationen eller berätta för en vuxen senare – även det är en handling.